

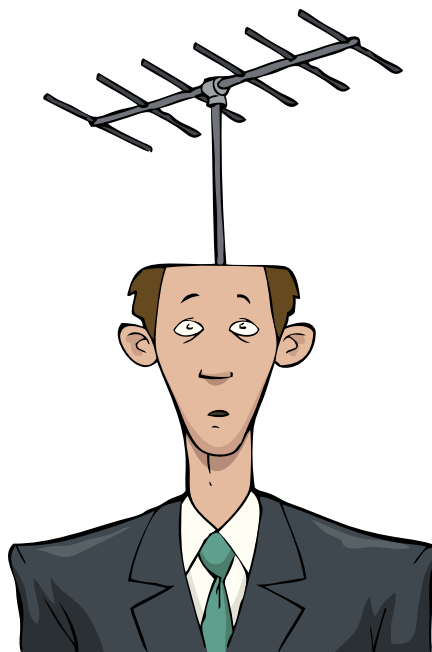

Kan det verkligen vara sant?

Vårt stora grannland i väster har begåvats med en president vars förhållande till sanning och trovärdighet verkar ha naggats något i kanten. Fake news verkar vara populärt som både mål och medel. Nu är Fake News egentligen inget som nuvarande president lanserat. Redan under 2:a världskriget sysslade FBI med att ”uppfinna” diverse mer eller mindre fantastiska nyheter för att förvillna tyskar och japaner. Tidvis med god framgång, åtminstone tidvis då tyska u-båtar jagade påhittade fartygskonvojer på alla möjliga ställen ute på Atlanten.

Presidenter med förkärlek för Fake News och andra påhitt torde inte vara speciellt vanligt förekommande i den svenska primärvården. Däremot finns det emellanåt anledning att fundera över vissa patienters trovärdighet när anamnesen börjar anta synnerligen uppseendeväckande inslag. En grupp som man kan ha en viss förståelse för, de mer eller mindre fulminant psykotiska, som berättar att de har en sändare inopererad i hjärnan för att stå i direkt kontakt med högre makter (uppenbart högre än landsting och regering!). En patient jag träffat med sådan sändare inopererad var av den bestämda uppfattningen att högre makter gav tydliga besked om att hans Sobrildos skulle vara minst dubbelt så stor som den han nu känner sig tvungen att tjata sig till. Högre makter har tydligen inget emot att man riskera att hamna i ett beroende.

Annars kan man ibland fundera över varför vissa verkar ha så stort behov av att överdriva det man vill ha sagt. Det var inte helt enkelt att tro på mannen som menade sig ha ramlat ner huvudstupa tio meter, eller mera, från taket och bara rest sig upp och borstat av byxorna, som enligt beskrivningen blivit lite smutsiga. Orsaken till att han dagen efter sökte upp vårdcentralen var inte att

han mådde dåligt utan att hans hustru hade den bestämda uppfattningen att man borde kontrollera sig om man ramlar ner från taket. Om inte annat så för att kolla sänkan!!! En annan patient fick enligt egen uppfattning fel medicin vilket resulterade i att han enligt sin egen bedömning hostade upp nästan fyra liter blod! (det framgick inte om han nyttjade ett litermått för att mäta förlusten). Efter denna våldsamma blodhosta blev han trött, vilket rimligen inte var helt oväntat, och gick och la sig. Dagen efter steg han upp, kanske lite däven men inte i värre skick än att han kunde ta sig till vårdcentralen och meddela att han inte ville ha någon ytterligare förskrivning av denna uppenbart felaktiga medicin. En fullt rimlig önskan enligt min bedömning.

Nu hör det till undantagen att patienter överdriver så flagrant som de ovan beskrivna. Samtidigt finns det dock då och då anledning till att ta sig en liten funderare kring trovärdigheten. Eller egentligen ännu mer angeläget,

varför överdriver en del patienter i sina berättelser? Är det för att få oss till att riktigt vakna till och ta patienten på allvar? Hoppas man på att chansen till att få starkare smärtstillande eller antibiotika ökar om man ”lägger till lite” i beskrivningen? Vem vet? Ett problem uppkommer naturligtvis när ”vanligt folk” ska tolka sina medicinska problem och beskriva dessa med en terminologi som passar in i den medicinska världen.

Det är om möjligt lika uppseendeväckande att läsa journalanteckningar i vilka kollegor verkar ha svårt patienters märkliga beskrivningar utan närmare eftertanke. Det är till exempel intressant att läsa om patienter som är så trötta att de enligt egen beskrivning är ständigt sängliggande. Detta samtidigt som man kunnat ta sig till vårdcentralen flera gånger på rad – utan att ta med sig sängen!

Hur som helst är anamnesupptagning, och framför allt att tolka vad patienterna verkligen beskriver något av en konst som kan ta lång tid att öva upp. Det finns ett mer eller mindre uppenbart behov hos patienterna att få respons på det man efterfrågar. Har man förmånen att kunna arbeta länge på samma vårdcentral får man efterhand en viss insikt i hur en del patienter brukar beskriva sina problem. Något som även tillhör det intressanta och spännande med att arbeta som allmänläkare. Patienternas beskrivning av sina upplevelser, och inte minst deras tolkningar av dessa, kan vara en hisnande upplevelse.

CHRISTER OLOFSSON
Distriktsläkare